O‘ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI JIZZAX FILIALI

ISSN 2181-3884

ZAMONAVIY ILMIY-TEXNIK TADQIQOTLAR

xalqaro jurnali

Vol. 2 No. 3

2026

International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research

Volume 2 Issue 3
2026

Zamonaviy ilmiy-texnik tadqiqotlar xalqaro jurnali

3-son
2026

Международный журнал современных научно-технических исследований

Том 2 Выпуск 3
2026

MIRZO ULUG‘BEK NOMIDAGI O‘ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETINING JIZZAX FILIALI

Xalqaro ilmiy-elektron jurnali

Tahrir kengashi raisi:

P.f.d., prof., O.X. Turakulov

Bosh muharrir:

A.A. Abdumalikov

Tahrir kengashi mas’ul kotibi:

D.M. Jomurodov

Tahririyat hay’ati:

1. B.f.d., prof., S. Murodova (O’zMU Jizzax filiali, UZB)
2. P.f.n., prof., S. Usmanov (O’zMU Jizzax filiali, UZB)
3. T.f.n., dos., S. Tavboev (O’zMU Jizzax filiali, UZB)
4. F.f.d., prof., N. Djusupov (O’zDJTU, UZB)
5. T.f.d., dos., S. Ruzimov (TTPU, UZB)
6. P.f.d., prof., G. Lekerova (SKU, KZH)
7. DSc., Ali Coşkan (ASUI, TR)
8. T.f.d., prof., D. Irgasheva (TATU, UZB)
9. T.f.d., prof., I. Siddikov (NRU TIIAME, UZB)
10. T.f.n., dos., S. Eshkabilov (NDU, US)

Zamonaviy ilmiy-texnik tadqiqotlar xalqaro elektron jurnali (International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research) O’zMU Jizzax filiali Kengashining qaroriga asosan tashkil etilib, 2022-yil 9-sentabrda O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №038200 raqami bilan ro‘yxatidan o‘tkazilgan, shuningdek davlatlararo standartlar talabi asosida O‘zbekiston Milliy kutubxonasidan jurnal uchun 2181-3884 ISSN raqami olingan.

© “O‘zMU Jizzax filiali” – 2023

Tahririyat manzili:

130100, Jizzax viloyati, Jizzax shahri,
Sh.Rashidov Shox ko‘chasi, 259-uy.

INGLIZ TILINI O‘QITISHDA RAQAMLI STORYTELLING VA SMART TEXNOLOGIYALAR INTEGRATSIYASI

Fayzullayeva Dilnoza Ubaydulloyevna

Samarqand davlat chet tillar instituti, dotsent. **e-mail:** dilnozafayzullaeva7@gmail.com

Annotatsiya.

Ushbu maqolada ingliz tilini o‘qitish jarayonida raqamli storytelling va smart texnologiyalardan integrativ foydalanishning pedagogik imkoniyatlari yoritilgan. Raqamli hikoyalar, multimedia vositalari, mobil ilovalar, interaktiv platformalar hamda sun’iy intellektga asoslangan vositalarning o‘quvchilarning tinglab tushunish, og‘zaki nutq, yozish ko‘nikmalari va lug‘at boyligini rivojlantirishdagi o‘rni tahlil qilingan. Shuningdek, raqamli storytelling asosida tashkil etilgan topshiriqlarning o‘quvchilarning darsga qiziqishi, ijodiy fikrlashi, mustaqil ishlashi va kommunikativ faolligiga ta’siri ko‘rib chiqilgan. Smart texnologiyalar yordamida hikoya yaratish, uni audio va vizual materiallar bilan boyitish hamda taqdim etish jarayonining ingliz tilini o‘rganish samaradorligini oshirish imkoniyatlari asoslab berilgan.

Kalit so‘zlar: ingliz tili, raqamli storytelling, smart texnologiyalar, raqamli ta’lim, multimedia, kommunikativ kompetensiya, interaktiv ta’lim, mobil ilovalar, ijodiy fikrlash.

ИНТЕГРАЦИЯ ЦИФРОВОГО СТОРИТЕЛЛИНГА И SMART-ТЕХНОЛОГИЙ В ОБУЧЕНИИ АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ

Файзуллаева Дилноза Убайдуллоевна

Самаркандский государственный институт иностранных языков, доцент.

Аннотация.

В статье рассматриваются педагогические возможности интегративного использования цифрового сторителлинга и смарт-технологий в процессе обучения английскому языку. Анализируется роль цифровых историй, мультимедийных средств, мобильных приложений, интерактивных платформ и инструментов на основе искусственного интеллекта в развитии навыков аудирования, устной речи, письма и расширении словарного запаса учащихся. Кроме того, рассматривается влияние заданий, организованных на основе цифрового сторителлинга, на интерес учащихся к занятиям, развитие творческого мышления, самостоятельности и коммуникативной активности. Обосновываются возможности повышения эффективности изучения английского языка посредством создания историй с использованием смарт-технологий, их дополнения аудио- и визуальными материалами и последующей презентации.

Ключевые слова: английский язык, цифровой сторителлинг, смарт-технологии, цифровое образование, мультимедиа, коммуникативная компетенция, интерактивное обучение, мобильные приложения, творческое мышление.

INTEGRATION OF DIGITAL STORYTELLING AND SMART TECHNOLOGIES IN ENGLISH LANGUAGE TEACHING

Fayzullayeva Dilnoza Ubaydulloyevna

Samarkand State Institute of Foreign Languages, Associate Professor.

Abstract.

This article examines the pedagogical potential of integrating digital storytelling and smart technologies into English language teaching. It analyzes the role of digital stories, multimedia tools, mobile applications, interactive platforms, and artificial intelligence-based tools in developing learners’ listening comprehension, speaking and

writing skills, and vocabulary. The study also considers the impact of digital storytelling-based activities on learners' engagement, creative thinking, independent learning, and communicative participation. It highlights the potential of smart technologies to enhance the effectiveness of English language learning by enabling learners to create stories, enrich them with audio and visual materials, and present them interactively.

Keywords: English language, digital storytelling, smart technologies, digital education, multimedia, communicative competence, interactive learning, mobile applications, creative thinking.

Kirish. Bugungi kunda ingliz tilini oʻqitish jarayonida raqamli texnologiyalardan foydalanish ta'limning ajralmas tarkibiy qismiga aylanib bormoqda. An'anaviy dars shakllari bilan bir qatorda multimedia vositalari, mobil ilovalar, interaktiv platformalar va smart qurilmalar oʻquvchilarning darsdagi faolligini oshirish, til koʻnikmalarini rivojlantirish hamda oʻquv jarayonini yanada qiziqarli tashkil etish imkonini bermoqda. Ayniqsa, ingliz tilini oʻrganishda oʻquvchini faqat tayyor ma'lumotni qabul qiluvchi emas, balki mazmun yaratuvchi faol ishtirokchi sifatida shakllantirish muhim ahamiyat kasb etadi. Shu nuqtayi nazardan, raqamli storytelling texnologiyasi zamonaviy til ta'limining samarali vositalaridan biri sifatida alohida e'tiborga loyiqdir.

Raqamli storytelling — bu muayyan voqea, gʻoya yoki shaxsiy tajribani matn, tasvir, ovoz, video, animatsiya va boshqa raqamli elementlar yordamida hikoya shaklida ifodalash jarayonidir. Ingliz tili darslarida ushbu yondashuvdan foydalanish oʻquvchilarga yangi soʻz va grammatik birliklarni tabiiy kontekstda qoʻllash, oʻz fikrlarini mantiqiy va izchil bayon etish, talaffuz ustida ishlash hamda ijodiy yondashuv asosida mustaqil mahsulot yaratish imkoniyatini beradi. Bunda oʻquvchi hikoya mazmunini ishlab chiqish, matn yozish, tasvir va audio materiallarni tanlash, ovoz yozish hamda tayyor ishni taqdim etish kabi bir nechta faoliyat turini bir vaqtning oʻzida amalga oshiradi.

Smart texnologiyalar esa raqamli storytelling imkoniyatlarini yanada kengaytiradi. Smartfonlar, planshetlar, interaktiv doskalar, bulutli platformalar, video va audio tahrirlash dasturlari, sun'iy intellekt asosidagi til vositalari oʻquvchilarga raqamli hikoyalarni tez, qulay va mazmunli yaratishga yordam beradi. Mazkur vositalar orqali oʻquvchilar nafaqat ingliz tilidagi bilimlarini mustahkamlaydi, balki axborotni izlash, saralash, qayta ishlash, raqamli kontent yaratish va uni auditoriyaga taqdim etish kabi zamonaviy koʻnikmalarni ham egallaydi.

Raqamli storytelling va smart texnologiyalar integratsiyasi ingliz tili darslarini oʻquvchiga yoʻnaltirilgan, interaktiv va ijodiy ta'lim muhitiga aylantirish imkonini beradi. Xususan, oʻquvchilarning real hayotiy vaziyatlarga yaqin mavzularda hikoya yaratishi ularning ingliz tilidan amaliy foydalanish ehtiyojini kuchaytiradi. Bunda til oʻrganish faqat grammatik qoidalarni oʻzlashtirish yoki soʻzlarni yodlash bilan cheklanib qolmay, balki fikr bildirish, oʻz tajribasini ifodalash, boshqalar bilan muloqot qilish va muayyan auditoriyaga ta'sir koʻrsatish vositasiga aylanadi.

Shu bilan birga, raqamli storytellingdan samarali foydalanish oʻqituvchidan pedagogik maqsad, topshiriq mazmuni va smart vositalarni oʻzaro uygʻunlashtira olishni talab etadi. Texnologiya darsning asosiy maqsadiga aylanmasdan, oʻquvchilarning til koʻnikmalarini rivojlantirishga xizmat qiluvchi vosita sifatida qoʻllanilishi lozim. Shu sababli raqamli hikoya yaratish jarayonida lingvistik maqsadlar, oʻquvchilarning til darajasi, mavzuning murakkabligi va foydalaniladigan platformalarning qulayligi hisobga olinishi muhimdir.

Mazkur maqolaning maqsadi ingliz tilini oʻqitishda raqamli storytelling va smart texnologiyalarni integratsiyalashning pedagogik imkoniyatlarini tahlil qilish, ularning oʻquvchilarning kommunikativ, ijodiy va raqamli kompetensiyalarini rivojlantirishdagi ahamiyatini yoritish hamda dars jarayonida samarali qoʻllash yoʻllarini ochib berishdan iborat.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR TAHLILI

Ingliz tilini oʻqitishda raqamli storytelling va smart texnologiyalardan foydalanish masalasi xorijiy tadqiqotchilar tomonidan pedagogik, lingvodidaktik hamda texnologik jihatdan keng oʻrganilgan. Mazkur yoʻnalishdagi dastlabki muhim ishlardan biri Bernard R. Robin tadqiqotidir. Olim raqamli storytellingni matn, tasvir, ovoz, video va boshqa multimedia komponentlarini yagona hikoya mazmunida birlashtiruvchi ta'lim texnologiyasi sifatida tavsiflaydi. Robin raqamli storytellingni "a powerful teaching and learning tool", ya'ni "kuchli oʻqitish va oʻrganish vositasi" deb baholaydi [1]. Muallifning fikricha, raqamli hikoya yaratish jarayoni oʻquvchidan axborotni izlash, uni qayta ishlash, ssenariy tuzish, vizual material tanlash va oʻz fikrini auditoriyaga yetkazishni talab qiladi. Shu sababli mazkur texnologiya til koʻnikmalari bilan bir qatorda raqamli savodxonlik, axborot savodxonligi va ijodiy fikrlashni rivojlantirishga xizmat qiladi. Robin, shuningdek, raqamli storytellingni texnologik, pedagogik va fan mazmuniga oid bilimlarni oʻzaro bogʻlovchi yondashuv sifatida koʻrib chiqadi.

A. Sadik raqamli storytellingning ta'lim jarayoniga integratsiyasini oʻrganib, texnologiyaning oʻzi yuqori natijaga erishish uchun yetarli emasligini ta'kidlaydi. Uning fikricha, "the use of technology can only be effective if teachers themselves possess the expertise" [2]. Ya'ni texnologiyaning samaradorligi oʻqituvchining uni pedagogik maqsadga muvofiq qoʻllay olish kompetensiyasiga bevosita bogʻliq. Sadik tomonidan oʻtkazilgan tadqiqotda oʻquvchilar raqamli hikoyalarni yaratish, ularni tahrirlash, taqdim etish va boshqa oʻquvchilar bilan almashish jarayoniga jalb qilingan.

Natijalar raqamli storytelling o‘quvchilarni haqiqiy o‘quv vazifalariga faol jalb etish, hamkorlikni tashkil qilish va o‘rganilayotgan mazmunni mustaqil ifodalash uchun qulay muhit yaratishini ko‘rsatgan [2]. Bu holat ingliz tili darslarida smart qurilma va dasturlardan faqat axborotni namoyish etish uchun emas, balki o‘quvchi tomonidan yangi lingvistik mahsulot yaratish vositasi sifatida foydalanish zarurligini ko‘rsatadi.

Ya-Ting C. Yang va Wan-Chi I. Wu tomonidan ingliz tilini xorijiy til sifatida o‘rganayotgan 110 nafar yuqori sinf o‘quvchisi ishtirokida bir yil davomida o‘tkazilgan tajriba ushbu masalaga yanada aniq empirik dalillar keltiradi. Tadqiqotda an’anaviy axborot texnologiyalari bilan boyitilgan dars va raqamli storytellingga asoslangan ta’lim o‘zaro taqqoslangan. Mualliflarning xulosasiga ko‘ra, “DST participants performed significantly better than lecture-type ITII participants” [3]. Tajriba guruhi ingliz tilini o‘zlashtirish, tanqidiy fikrlash va o‘quv motivatsiyasi ko‘rsatkichlari bo‘yicha taqqoslash guruhidan statistik jihatdan yuqori natija ko‘rsatgan. Shuningdek, raqamli hikoya yaratish o‘quvchilarning o‘quv materiali mazmunini tushunishi, mustaqil izlanishi va fikrini tanqidiy qayta ishlashiga ijobiy ta’sir qilgan. Mazkur tadqiqot raqamli storytellingni ingliz tili darsida shunchaki multimedia vositasi emas, balki tilni faol qo‘llashga asoslangan pedagogik strategiya sifatida baholash imkonini beradi [3].

N. Smeda, E. Dakich va N. Sharda raqamli storytellingning pedagogik samaradorligini o‘rganib, uni konstruktivistik ta’lim tamoyillari bilan bog‘laydi. Tadqiqotchilar raqamli storytellingni “a powerful tool to integrate instructional messages with learning activities” deb ta’riflaydilar [4]. Ularning tadqiqotida raqamli hikoyalar o‘quvchilarning faolligi, motivatsiyasi va ta’lim natijalariga ijobiy ta’sir ko‘rsatishi aniqlangan. Mualliflar hikoya yaratish jarayonini g‘oya ishlab chiqish, storyboard tayyorlash, zarur materiallarni izlash, multimedia asosida hikoyani yaratish, tahrirlash va fikr-mulohaza olish kabi izchil bosqichlarga ajratadilar. Bunday jarayon ingliz tili darslarida writing, speaking, listening va reading ko‘nikmalarini bitta umumiy ijodiy faoliyat doirasida integratsiyalash imkonini beradi. Smartfon, planshet, bulutli servis, ovoz yozish hamda video tahrirlash vositalarining qo‘llanilishi esa ushbu faoliyatni texnik jihatdan yanada qulaylashtiradi.

J. Wu va D.-T. V. Chen tomonidan amalga oshirilgan tizimli adabiyotlar sharhi raqamli storytellingning ta’limdagi qo‘llanilish ko‘lamini yanada kengroq ko‘rsatadi. Mualliflar 57 ta empirik tadqiqotni tahlil qilib, raqamli storytelling boshlang‘ich, o‘rta va oliy ta’lim bosqichlarida qo‘llanilishini aniqlagan. Ayniqsa, ular “Language/language and literacy is the main subject where EDS is used” deb qayd etadilar [5]. Tadqiqotda raqamli storytelling natijalari affektiv, kognitiv, konseptual, akademik, texnologik, lingvistik va ijtimoiy kabi bir qator yo‘nalishlarga ajratilgan. Bu esa raqamli hikoyalarning ingliz tilini o‘qitishdagi imkoniyatlari faqat til birliklarini o‘zlashtirish bilan cheklanmasdan, o‘quvchilarning motivatsiyasi, raqamli kompetensiyasi, o‘zini ifodalashi va hamkorlikdagi faoliyatiga ham ta’sir qilishini anglatadi. Shu bilan birga, mualliflar mavjud tadqiqotlarda asosan ijobiy natijalar qayd etilganini, biroq ushbu ta’sirlarni uzoq muddatli va yanada qat’iy eksperimental dizaynlar orqali tekshirish zarurligini ham ta’kidlaydilar [5].

Ingliz tilida og‘zaki nutqni rivojlantirish nuqtayi nazaridan H.-T. D. Huang tadqiqoti alohida ahamiyatga ega. Muallif raqamli storytellingni texnologiya vositasida tashkil etilgan topshiriqqa asoslangan til o‘qitish bilan integratsiya qilgan. O‘quvchilar axborot izlash, hikoya matnini yozish, vizual va audio materiallarni tanlash, ingliz tilidagi matnni mashq qilish, ovoz yozish va yakuniy raqamli hikoyani yaratish jarayonlarini bajarganlar. Tadqiqot natijasida “DST tasks significantly increased English speaking proficiency and GC”, ya’ni raqamli storytelling topshiriqlari ingliz tilida gapirish darajasi va guruh jipsligini sezilarli darajada oshirgani aniqlangan [6]. Bu natija raqamli storytelling va smart texnologiyalar integratsiyasi o‘quvchiga ingliz tilida takroriy nutqiy mashq qilish, o‘z ovozini tinglash, xatolarini aniqlash va qayta yozish imkonini berishi bilan izohlanishi mumkin.

Smart texnologiyalarni ta’lim jarayoniga integratsiya qilishning nazariy asoslarini izohlashda P. Mishra va M. J. Koehler tomonidan ishlab chiqilgan texnologik-pedagogik mazmuniy bilim — TPACK konsepsiyasi ham muhimdir. Olimlar “thoughtful pedagogical uses of technology require the development of a complex, situated form of knowledge” deb ta’kidlaydilar [7]. Ushbu yondashuvga ko‘ra, o‘qituvchining texnologiyani bilishi alohida holda yetarli emas; u fan mazmuni, pedagogik metod va raqamli vositani o‘zaro uyg‘unlashtira olishi kerak. Ingliz tilini o‘qitishda raqamli storytellingni smart texnologiyalar bilan integratsiyalash aynan shu tamoyilga mos keladi: til materiali — mazmun, hikoya yaratish va kommunikativ topshiriqlar — pedagogik faoliyat, smartfon, mobil ilovalar, multimedia platformalari, bulutli servislar va sun’iy intellekt vositalari esa texnologik komponent sifatida bir butun tizimda faoliyat yuritadi [7].

Tahlil qilingan ilmiy tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, raqamli storytelling ingliz tilini o‘qitishda o‘quvchini tayyor axborotni qabul qiluvchi subyektdan mustaqil raqamli kontent yaratuvchiga aylantiradi. Biroq mavjud ishlarda ko‘proq raqamli storytellingning umumiy pedagogik samaradorligi, motivatsiya, akademik natija yoki alohida nutq ko‘nikmalariga ta’siri tadqiq etilgan. Raqamli storytelling jarayonining zamonaviy smart texnologiyalar, mobil platformalar va sun’iy intellekt vositalari bilan yagona metodik tizim asosida integratsiyasi yetarlicha tizimli yoritilmagan. Shu jihatdan ingliz tilini o‘qitishda raqamli storytelling va smart texnologiyalar integratsiyasining metodik mexanizmlarini aniqlash, foydalaniladigan vositalarni til ko‘nikmalari bilan muvofiqlashtirish va ularning o‘quvchilarning kommunikativ hamda raqamli kompetensiyalariga ta’sirini o‘rganish mazkur tadqiqotning dolzarb yo‘nalishini tashkil etadi.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Ingliz tilini o‘qitishda raqamli storytelling va smart texnologiyalar integratsiyasini ilmiy jihatdan baholash shuni ko‘rsatadiki, mazkur yondashuvning samaradorligi faqat darsga raqamli vosita kiritilishi bilan emas, balki o‘quvchining til

vositalaridan foydalanib, mustaqil multimodal mahsulot yaratishi bilan bog‘liq. Ya’ni smartfon, planshet, interaktiv doska yoki sun’iy intellekt vositasining mavjudligi o‘z-o‘zicha ta’lim natijasini ta’minlamaydi. Samaradorlik o‘quvchining hikoya mavzusini tanlashi, axborotni izlashi, ingliz tilida ssenariy tuzishi, matnni tahrirlashi, uni ovozlashtirishi, vizual materiallar bilan uyg‘unlashtirishi va yakuniy mahsulotni auditoriyaga taqdim etishi kabi izchil faoliyatlar orqali yuzaga keladi. Shu sababli raqamli storytellingni oddiy multimedia namoyishi emas, balki til faoliyatining bir necha turini yagona kommunikativ vazifa doirasida birlashtiruvchi metodik model sifatida qarash maqsadga muvofiq.

Yang va Wu tomonidan 110 nafar ingliz tilini xorijiy til sifatida o‘rganayotgan o‘quvchi ishtirokida bir yil davomida o‘tkazilgan kvazi-eksperimental tadqiqot mazkur fikrni empirik jihatdan tasdiqlaydi. Tadqiqotda raqamli storytelling asosida ishlagan guruh oddiy axborot texnologiyalari bilan boyitilgan ma’ruza shaklidagi ta’lim olgan guruhga nisbatan ingliz tilini o‘zlashtirish, tanqidiy fikrlash va o‘quv motivatsiyasi bo‘yicha statistik jihatdan sezilarli darajada yuqori natijalar ko‘rsatgan [3]. Muhim jihati shundaki, natija faqat texnologiyadan foydalanish bilan emas, balki o‘quvchining axborotni tanlash, hikoya tuzilishini shakllantirish, o‘z fikrini asoslash va uni multimodal shaklda ifodalash faoliyati bilan bog‘langan. Demak, smart texnologiyaning pedagogik qiymati uning texnik funksiyalarida emas, balki o‘quvchini faol nutqiy va kognitiv jarayonga jalb qila olishida namoyon bo‘ladi.

Raqamli storytellingning ingliz tilidagi og‘zaki nutqqa ta’siri alohida e’tiborga loyiq. Huang tadqiqotida o‘quvchilar axborot topish, ingliz tilida ssenariy tayyorlash, vizual va audio materiallarni tanlash, matnni bir necha marta mashq qilish, ovozini yozib olish, hikoyani tahrirlash hamda uni auditoriya oldida qayta hikoya qilish bosqichlarini bajarganlar. Natijada raqamli storytelling topshiriqlari o‘quvchilarning ingliz tilida gapirish ko‘rsatkichlarini va guruh jipsligini sezilarli darajada yaxshilagan [6]. Biroq ingliz tilida muloqot qilish istagi ko‘rsatkichi ijobiy tomonga o‘zgargan bo‘lsa-da, bu o‘zgarish statistik jihatdan ahamiyatli bo‘lmagan. Ushbu natija muhim ilmiy xulosaga olib keladi: raqamli storytelling barcha kommunikativ ko‘rsatkichlarga bir xil darajada ta’sir qilmaydi. U talaffuz, ravonlik, tayyorlangan og‘zaki nutq va hamkorlik uchun kuchli sharoit yaratsa-da, spontan muloqotga tayyorlik kabi affektiv-kommunikativ ko‘rsatkichlar qo‘shimcha metodik vositalarni talab qilishi mumkin.

Buning metodik sababi shundaki, raqamli hikoya yaratishda o‘quvchi bir xil nutqiy material bilan bir necha marta ishlaydi. Dastlab matn yoziladi, keyin grammatik va leksik jihatdan tahrir qilinadi, so‘ng ovoz chiqarib o‘qiladi, yozib olinadi va qayta tinglanadi. Agar talaffuz yoki intonatsiyada kamchilik aniqlansa, audio qayta yoziladi. Natijada an’anaviy darsdagi bir martalik javobdan farqli ravishda “tayyorlash — ijro etish — tinglash — tahlil qilish — qayta ijro etish” sikli yuzaga keladi. Aynan shu sikl speaking ko‘nikmasining rivojlanishi uchun muhim bo‘lgan o‘z-o‘zini nazorat qilish va refleksiv tuzatish mexanizmini shakllantiradi. Smartfonning diktofoni, videoyozuv, avtomatik subtitr, nutqni matnga aylantirish hamda talaffuzni tekshirish imkoniyatlari mazkur siklni yanada tez va qulay amalga oshirish imkonini beradi.

Raqamli storytellingning til ko‘nikmalariga ta’sirini 2026-yilda Yu va Zeng tomonidan chop etilgan tizimli sharh natijalari yanada aniqroq ko‘rsatadi. Mualliflar 2012–2022-yillarda ingliz tilini o‘qitishda raqamli storytelling bo‘yicha chop etilgan 21 ta empirik tadqiqotni tahlil qilgan. Tahlil natijasida 11 ta tadqiqotda speaking, 8 ta tadqiqotda reading va writing, 4 ta tadqiqotda listening, 7 ta tadqiqotda lug‘at boyligi, 3 ta tadqiqotda grammatika va 1 ta tadqiqotda sintaktik ko‘nikmalarga ijobiy ta’sir qayd etilgan. Bu nisbatlardan ko‘rinadiki, raqamli storytellingning eng ko‘p o‘rganilgan va barqaror natijasi og‘zaki nutq bilan bog‘liq, listening va grammatikaga ta’siri esa nisbatan kam tadqiq qilingan.

Tahlil yo‘nalishi	**Tadqiqotlarda qayd etilgan holat**	**Smart texnologiya bilan bog‘liq faoliyat**	**Kutiladigan pedagogik natija**
Speaking	11 tadqiqot	audio/video yozish, qayta tinglash, taqdimot	ravonlik, talaffuz, intonatsiya
Reading va writing	8 tadqiqot	ssenariy tuzish, matnni tahrirlash, raqamli matn bilan ishlash	matn tuzilishi, yozma ifoda, mazmuniy yaxlitlik
Vocabulary	7 tadqiqot	kontekstga mos birliklarni izlash va qo‘llash	faol lug‘at boyligining kengayishi
Listening	4 tadqiqot	audio material, tengdosh hikoyalarini tinglash	eshitib tushunish
Grammar	3 tadqiqot	matnni tahrirlash va qayta yozish	grammatik aniqlik
Syntax	1 tadqiqot	murakkab hikoya matnlarini tuzish	sintaktik konstruksiyalarni rivojlantirish
Hamkorlik	9 tadqiqot	guruhda ssenariy, montaj va taqdimot	muloqot va hamkorlik kompetensiyasi
Raqamli savodxonlik	8 tadqiqot	multimedia yaratish va tahrirlash	raqamli kontent yaratish kompetensiyasi

Jadvaldagi natijalar raqamli storytellingni ingliz tilining to‘rtta asosiy ko‘nikmasidan faqat bittasiga yo‘naltirilgan metod sifatida emas, balki ularni integrativ shaklda rivojlantiruvchi topshiriq deb baholash imkonini beradi. Masalan, “My future profession” mavzusida raqamli hikoya yaratish vazifasi berilganda, o‘quvchi mavzu yuzasidan ingliz tilidagi manbalarni o‘qiydi, kerakli axborotni tanlaydi, hikoya ssenariysini yozadi, uni ovozlashtiradi, audio va videoni tinglab

ko‘radi, so‘ng tayyor materialni ingliz tilida taqdim etadi. Natijada reading, writing, speaking va listening alohida mashqlar sifatida emas, balki yagona kommunikativ mahsulot yaratish jarayonida o‘zaro bog‘lanadi.

Tizimli tahlilda yana bir muhim natija aniqlangan: raqamli storytellingni hamkorlikdagi ta’lim bilan birlashtirgan tadqiqotlar individual ishlarga asoslangan variantlarga nisbatan kuchliroq ta’lim natijalarini namoyon etgan. 21 ta tadqiqot ichida 9 tasida o‘quvchilarning hamkorlik va o‘zaro muloqot ko‘nikmalarining rivojlanishi qayd etilgan. Buning sababi shundaki, guruhli storytelling jarayonida o‘quvchilar rollarni taqsimlash, hikoya mazmunini kelishish, ingliz tilidagi ifodalarni tanlash, bir-birining matnini tekshirish, audioyozuv va vizual material bo‘yicha fikr bildirishga majbur bo‘ladi. Shunday qilib, ingliz tili faqat topshiriqning o‘rganilayotgan predmeti emas, balki topshiriqni bajarish vositasi vazifasini ham bajaradi.

Mazkur natijalardan kelib chiqib, ingliz tili darslarida raqamli storytelling va smart texnologiyalar integratsiyasining quyidagi didaktik mexanizmini ajratish mumkin:

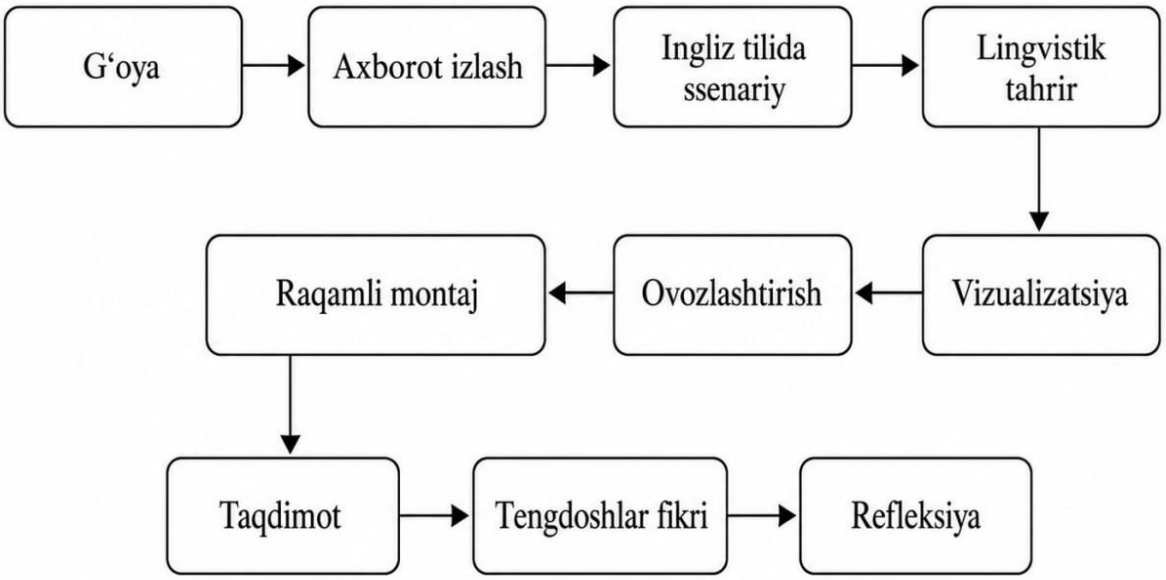

Ushbu ketma-ketlikda har bir smart vosita aniq lingvodidaktik vazifani bajarishi kerak. Masalan, matn muharriri yoki sun’iy intellekt yordamchisi ssenariyni tahrirlashda, elektron lug‘at leksik birliklarni tanlashda, ovoz yozish dasturi talaffuzni nazorat qilishda, video muharriri vizual va verbal mazmunni birlashtirishda, bulutli platforma esa hamkorlik va fikr almashishda foydalaniladi. Bunday yondashuvda texnologiya maqsad emas, til ko‘nikmasini shakllantiruvchi vosita hisoblanadi.

Biroq smart va sun’iy intellekt vositalaridan foydalanishda muayyan metodik xavf ham mavjud. Agar o‘quvchi hikoya matnini to‘liq generativ sun’iy intellektga yozdirsa, avtomatik ovozdan foydalansa va tayyor tasvirlardan mexanik ravishda video yaratsa, tashqi jihatdan sifatli raqamli mahsulot hosil bo‘lishi mumkin, lekin o‘quvchining real lingvistik faoliyati keskin kamayadi. Shu sababli baholashda faqat yakuniy videoning texnik sifati emas, balki ssenariyning o‘quvchi tomonidan yaratilishi, ingliz tilidagi leksik-grammatik birliklardan mustaqil foydalanish, og‘zaki ijro, tahrir jarayonidagi o‘zgarishlar va refleksiya ham hisobga olinishi zarur. Bu smart texnologiyalarning til o‘rganishni almashtirib qo‘yishini emas, aksincha, uni qo‘llab-quvvatlashini ta’minlaydi.

Muhokama natijalarini umumlashtirganda, raqamli storytelling va smart texnologiyalar integratsiyasining samaradorligi uchta o‘zaro bog‘liq omil bilan izohlanadi. Birinchidan, lingvistik integratsiya yuz beradi: tinglash, gapirish, o‘qish, yozish, lug‘at va grammatika bitta mahsulot yaratish jarayonida birlashtiriladi. Ikkinchidan, kognitiv faollik kuchayadi: o‘quvchi axborotni tayyor shaklda qabul qilmaydi, balki saralaydi, mazmuniy jihatdan bog‘laydi, hikoya strukturasiga keltiradi va qayta ifodalaydi. Uchinchidan, raqamli-kommunikativ faoliyat rivojlanadi: o‘quvchi multimodal kontent yaratadi, jamoada ishlaydi, auditoriyani hisobga oladi va o‘z mahsulotini taqdim etadi. 2026-yildagi tizimli sharh ham raqamli storytellingning til o‘zlashtirish, motivatsiya, avtonom ta’lim, kognitiv faollik, hamkorlik, raqamli savodxonlik va akademik natijalarga bir vaqtning o‘zida ta’sir ko‘rsatishi mumkinligini tasdiqlaydi.

Shu bilan birga, ilmiy dalillar raqamli storytellingni barcha holatlarda avtomatik ravishda samarali metod deb baholashga imkon bermaydi. Natija topshiriqning tuzilishi, o‘qituvchi tomonidan beriladigan metodik yordam, o‘quvchilarning til darajasi, guruhli yoki individual faoliyat shakli hamda foydalanilayotgan texnologiyaning pedagogik

maqsadga mosligiga bog‘liq. Shu sababli ingliz tili darsida “Qaysi smart vositadan foydalanish kerak?” degan savoldan ko‘ra, “Ushbu vosita o‘quvchini qaysi til faoliyatiga jalb qiladi?” degan savol metodik jihatdan muhimroq hisoblanadi. Ana shunday yondashuv raqamli storytelling va smart texnologiyalar integratsiyasini oddiy texnologik yangilikdan ingliz tilini faol, kommunikativ va ijodiy o‘rganishga xizmat qiluvchi asoslangan pedagogik mexanizmga aylantiradi.

XULOSA

Ingliz tilini o‘qitishda raqamli storytelling va smart texnologiyalar integratsiyasi zamonaviy til ta’limining samarali yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Tahlillar shuni ko‘rsatadiki, raqamli hikoya yaratish jarayoni o‘quvchilarning speaking, listening, reading va writing ko‘nikmalarini o‘zaro bog‘liq holda rivojlantirishga xizmat qiladi. Bunda o‘quvchi tayyor axborotni qabul qiluvchi emas, balki ingliz tilida mazmun yaratuvchi, uni tahrir qiluvchi, ovozlashtiruvchi va auditoriyaga taqdim etuvchi faol subyektga aylanadi.

Smartfonlar, planshetlar, multimedia dasturlari, bulutli platformalar va sun’iy intellektga asoslangan vositalar raqamli storytelling jarayonini texnik jihatdan qulaylashtiradi hamda o‘quvchilarning mustaqil ishlashi va ijodiy faolligini kuchaytiradi. Biroq smart texnologiyalarning pedagogik samaradorligi ularning soni yoki zamonaviyligi bilan emas, balki aniq o‘quv maqsadiga muvofiq qo‘llanilishi bilan belgilanadi. Shu sababli har bir raqamli vosita muayyan til ko‘nikmasini rivojlantirish, kommunikativ faoliyatni tashkil etish yoki o‘quvchining refleksiv ishlashiga xizmat qilishi lozim.

Ilmiy manbalar tahlili raqamli storytellingning, ayniqsa, og‘zaki nutq, yozma ifoda, lug‘at boyligi, o‘quv motivatsiyasi, hamkorlik va raqamli savodxonlikni rivojlantirishda ijobiy natijalar berishini ko‘rsatdi. Shu bilan birga, mazkur yondashuvning samaradorligi topshiriqlarning metodik jihatdan to‘g‘ri tuzilishi, o‘qituvchining texnologik-pedagogik kompetensiyasi, o‘quvchilarning til darajasi va baholash mezonlarining aniqligiga bog‘liq.

Shunday qilib, raqamli storytelling va smart texnologiyalarni uyg‘unlashtirish ingliz tili darslarini interaktiv, kommunikativ va ijodiy mazmun bilan boyitadi. Ushbu integratsiyani samarali tashkil etishda texnologiyani maqsad emas, balki o‘quvchilarning til kompetensiyasi, mustaqil fikrlashi va raqamli savodxonligini rivojlantiruvchi vosita sifatida qo‘llash eng muhim metodik tamoyil hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Robin B. R. Digital Storytelling: A Powerful Technology Tool for the 21st Century Classroom // *Theory Into Practice.* – 2008. – Vol. 47, No. 3. – P. 220–228. – DOI: 10.1080/00405840802153916.
2. Sadik A. Digital Storytelling: A Meaningful Technology-Integrated Approach for Engaged Student Learning // *Educational Technology Research and Development.* – 2008. – Vol. 56, No. 4. – P. 487–506. – DOI: 10.1007/s11423-008-9091-8.
3. Yang Y.-T. C., Wu W.-C. I. Digital Storytelling for Enhancing Student Academic Achievement, Critical Thinking, and Learning Motivation: A Year-Long Experimental Study // *Computers & Education.* – 2012. – Vol. 59, No. 2. – P. 339–352. – DOI: 10.1016/j.compedu.2011.12.012.
4. Smeda N., Dakich E., Sharda N. The Effectiveness of Digital Storytelling in the Classrooms: A Comprehensive Study // *Smart Learning Environments.* – 2014. – Vol. 1. – Article 6. – DOI: 10.1186/s40561-014-0006-3.
5. Wu J., Chen D.-T. V. A Systematic Review of Educational Digital Storytelling // *Computers & Education.* – 2020. – Vol. 147. – Article 103786. – DOI: 10.1016/j.compedu.2019.103786.
6. Huang H.-T. D. Examining the Effect of Digital Storytelling on English Speaking Proficiency, Willingness to Communicate, and Group Cohesion // *TESOL Quarterly.* – 2023. – Vol. 57, No. 1. – P. 242–269. – DOI: 10.1002/tesq.3147.
7. Mishra P., Koehler M. J. Technological Pedagogical Content Knowledge: A Framework for Teacher Knowledge // *Teachers College Record.* – 2006. – Vol. 108, No. 6. – P. 1017–1054. – DOI: 10.1111/j.1467-9620.2006.00684.x.
8. Yu B., Zeng Y. A Systematic Review of Digital Storytelling in English Language Learning and Teaching // *Educational Studies.* – 2026. – Advance online publication. – DOI: 10.1080/03055698.2026.2648654.